



Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskus  
Siltavuorenpenger 1 A  
00014 Helsingin yliopisto  
<https://blogs.helsinki.fi/hu-ceag/>

SMDno-2019-2239  
Sisäministeriö / Kirjaamo  
Kirkkokatu 12  
00023 Valtioneuvosto  
[kirjaamo@intermin.fi](mailto:kirjaamo@intermin.fi)

**Asia:** *Lausuntopyyntö SM2037479 ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arpajaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.*

Sisäministeriö on pyytänyt Helsingin yliopiston CEACG-tutkimuskeskukselta lausuntoa ehdotukseen arpajaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Esityksen pääasiallisina tavoitteina ovat rahapelihaittojen ehkäiseminen ja vähentäminen sekä yksinoikeusjärjestelmän ja sen kanavointikyvyn vahvistaminen.

Arpajaislain tulee ensisijaisesti tähdätä rahapelihaittojen vähentämiseen ja ehkäisemiseen. Haittojen vähentäminen ja ehkäiseminen on paitsi välttämätöntä kansanterveysnäkökulmasta, myös EU-oikeudellisesta näkökulmasta keskeinen perustelu yksinoikeusjärjestelmälle, jota pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti halutaan ylläpitää.

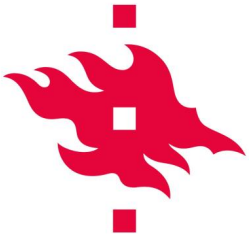
Rahapeliongelmiensa torjunnassa keskeistä on altistuksen ja saatavuuden vähentäminen. Esityksen luonnos ei valitettavasti sisällä ehdotusta luopua hajasijoittelujärjestelmästä, vaikka tämä olisi tehokas keino haittojen vähentämiseksi. CEACG:n tutkimusnäyttöön perustuvan näkemyksen mukaan automaattien hajasijoitusjärjestelmästä luopuminen vähentäisi rahapeleistä aiheutuvia haittoja, sekä myös rahapelien näkyvyyttä ja sen mukaan rahapelaamisen normalisaatiota suomalaisessa yhteiskunnassa. Myös sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2020 julkaisema raportti rahapeliautomaattien ja automaattipelien haittojen hallinnasta suositteli hajasijoitusjärjestelmästä luopumista.

Rahapeliongelmiä kokeville on erityisen vaikeaa, ettei arkisessa ympäristössä voi liikkua altistumatta rahapelien tarjonnalle. Suomen lisäksi Euroopassa ei ole järjestelmää, jossa automaattit olisi vastaavalla tavalla sijoitettu arkiympäristöihin ja päivittäistavarakauppoihin.

Muilta osin CEACG ottaa kantaa esityksen tavoitteisiin seuraavasti:

**Pakollinen tunnistautuminen:** Veikkaus Oy on jo laajentanut tai on laajentamassa pakollisen tunnistautumisen koko pelivalikoimaan. CEACG tukee tätä myös lainsäädännön tasolla. Tunnistautuminen koko pelivalikoiman tasolla vähentää rahapelihaittoja ja mahdollistaa pelaamisen hallintakeinot, pelirajoitusten tehokkaan valvonnan sekä toimivamman ikäraja-valvonnan.

**Maksuliikenne-estot:** Suomessa ollaan ottamassa käyttöön ainoastaan maksuliikenteen rajoittaminen, vaikka myös muita keinoja rajoittaa pelaamista yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelle olisi tarjolla. Kuluttajien tieto- tai maksuliikenteen rajoittaminen on pitkällä tähtäimellä raskas ja kallis



ratkaisu. Näitä järjestelmiä on myös Euroopan komission raportin perusteella vaikea ylläpitää, mutta helppo kiertää. Mikäli estoja kuitenkin halutaan toteuttaa, CEACG kannattaa yleisemmän mustan listan ylläpitämisen sijaan ehdotusta, jonka perusteella estot kohdistetaan etenkin manner-Suomeen markkinointitoimia kohdistaviin rahapeliyhtiöihin.

Veikkauksen peli- ja pelaajadatan hyödyntäminen: Seurantadatan hyödyntäminen haittojen seuranta ja arviointia sekä tutkimusta varten on ensiarvoisen tärkeää, jotta järjestelmä kykenee päämääriensä mukaisesti vähentämään ja ehkäisemään rahapelihaittoja. Seurantadatan kerääminen ja luovuttaminen haittaseuranta- ja tutkimustarkoituksiin tulee olla läpinäkyvää ja pelaajien edun mukaista. Tutkijoiden tietopyynnöt olisi syytä osoittaa valvovalle viranomaiselle rahapeliyhtiön sijaan.

Pelidatan hyödyntäminen on ensiarvoisen tärkeää myös markkinoinnin sääntelyn kannalta. Pelidatan avulla on mahdollista tunnistaa paitsi ongelmallisesti pelaavia yksilöitä, mutta myös pelikategorioiden haittapotentiaalia. Tämä mahdollistaa tarkemmat markkinointikiellot.

Markkinointi: CEACG tukee ehdotusta markkinoinnin sääntelyn lähtökohdan täydentämisestä siten, että markkinoinnilla kanavoidaan pelaamista paitsi yksinoikeusjärjestelmän peleihin, myös vähemmän haittoja aiheuttaviin peleihin Veikkaus Oy:n tarjonnan osalta. Myös arpajaislain vastaisen markkinoinnin tehokkaampi sääntely valvovan viranomaisen toimivaltuuksia lisäämällä on kannatettava ehdotus.

Mikäli maksuliikenteen estot otetaan keinoksi rajoittaa arpajaislain ulkopuolisten toimijoiden markkinointia, tulisi tämän myös heijastua yksinoikeusyhtiön vähentyneenä kokonaismarkkinointina. Markkinoinnin, ml. tuoteinformaation kieltäminen etenkin haittoja aiheuttavien pelien osalta vähentää näiden näkyvyyttä sekä pelihaittoja. Alaikäisten suojelun kannalta olisi myös ensiarvoisen tärkeää, että rahapelimainonnalta voi välttyä mm. urheilutapahtumissa sekä sosiaalisessa mediassa, joissa ikävalvonta on ollut vajavaista. Myös arkiympäristöissä, kuten ruokakaupoissa, tulisi voida välttyä rahapelimainonnalta.

Esityksen luonnoksessa ei valitettavasti käsitelty edunsaajien tuottoja kompensointia laajemmin. CEACG:n kantana on kuitenkin tutkimuksen perusteella, että rahapelitoiminnalla kerätyt julkiset varat tulisi ohjata valtion budjettiin, jolloin edunsaajat eivät olisi riippuvaisia rahapelitoiminnasta.

Suomessa tulisi myös olla erillinen rahapelitoiminnan sääntely- ja valvontaelin, kuten muissa Pohjoismaissa (Ruotsin *Spelinspektionen*, Norjan *Lotteri- og stiftelsestilsynet* ja Tanskan *Spillemyndigheden*), tehokkaan ja keskitetyn valvonnan mahdollistamiseksi.

Helsingissä 26. päivänä tammikuuta 2021

CEACG:n puolesta

Tutkimusjohtaja	Matilda Hellman
Tutkijatohtori	Virve Marionneau
Yliopistotutkija	Janne Nikkinen
Yliopistotutkija	Michael Egerer